

Groene gevels - Best practices steden /gemeenten

Groene gevels dragen bij aan:

- Het **klimaatplan**: door het opslaan van CO² -> 10 kg CO₂ / m²
- Het **klimaatadaptatieplan**: positief effect op het hitte-eiland-effect en de luchtkwaliteit.
- **Wateropvang** in verstedelijkt gebied

Ons doel: 5% van alle gebouwen een groene gevel -> vooral in stedelijk gebied

Algemeen:

Het allerbelangrijkste is het verschil te maken tussen de verschillende types groene gevels met elk hun voor- en nadelen:

	Grondgebonden		Niet-grondgebonden
	1. Zelfklimmers	2. Slingerplanten en rankers	3. Verticale tuin
Soorten planten	Klimop, wilde wingerd, klimhortensia	Kamperfoelie, clematis, blauwe regen, jasmijn, Duitse pijp, ...	Allerlei vaste planten
Techniek	Geen	Klimhulp	Vernuftig complex geheel met irrigatiesysteem
Kostprijs aanleg	<5 €/m ²	20 – 100 €/m ²	500 - 1000 €/m ²
Kosten onderhoud	Hoog	Laag	Hoog
Voordelen	- Effect van 'groen deken' - Ecologische meerwaarde	- Beleving van de seizoenen* - Ecologische meerwaarde	- 'Onmiddellijk' groen - groenblijvend
Nadelen	- Groeit ook op daken, ramen, ... - Zet zich vast op de gevel	- Weinig groen in de winter (indien niet groenblijvend) - Duurt een paar jaar vooraleer volledig groen	- Duur in aanleg en onderhoud - Ziet er het hele jaar gelijkaardig uit - Minder ecologisch: dient constant geïrrigeerd te worden

1. Zelfklimmers hechten zich direct aan de gevels met behulp van wortels of hechtschijfjes. Deze zijn vooral interessant als gevel-vervangend systeem of langs snelwegen / fietspaden / treinsporen -> daar waar wildgroei geen probleem is.
2. Slingerplanten en rankers hebben een klimhulp nodig om te kunnen groeien. Deze klimplanten groeien vanuit de volle grond op een klimhulp en zijn hierdoor in grote mate zelfvoorzienend: ze halen hun voeding en vocht uit de grond en groeien enkel daar waar een klimhulp is -> geen wildgroei mogelijk.
Hierbij ook ineens het grootste voordeel -> amper onderhoud: slechts 1 à 2 x per jaar bij snoeien
Dit type is door zijn lage kost in aanleg en in onderhoud, uiterst geschikt voor vergroening op grote schaal.
3. Bij verticale tuinen gebruikt men vaste planten die wortelen in een substraat in cassettes die opgehangen worden aan de gevel. Een irrigatie-systeem zorgt voor water en bemesting. Ze zijn erg duur in aanleg en in onderhoud en daardoor geschikt voor meer prestigieuze projecten, plaatsen waar geen volle grond aanwezig is en voor binnenshuis. Niet duurzaam omdat er meer CO² gebruikt wordt bij de plaatsing als wat de groene gevel aan CO² kan opslaan tijdens zijn levensduur. Ook op gebied van onderhoud is dit type duur: plantjes zijn niet autonoom -> ze dienen constant geïrrigeerd (niet teveel water maar ook niet te weinig) te worden, ook dienen er regelmatig afgestorven plantjes vervangen te worden.

*Beleving van de seizoenen bij grondgebonden groene gevels:

Fris lentegroen

Zomerbloemen

Herfstkleuren

Winter vruchten en zaden

Wat je als stad / gemeente kan doen :

1. Realiseren van **voorbeeldprojecten**, vb. op gebouwen van de gemeente

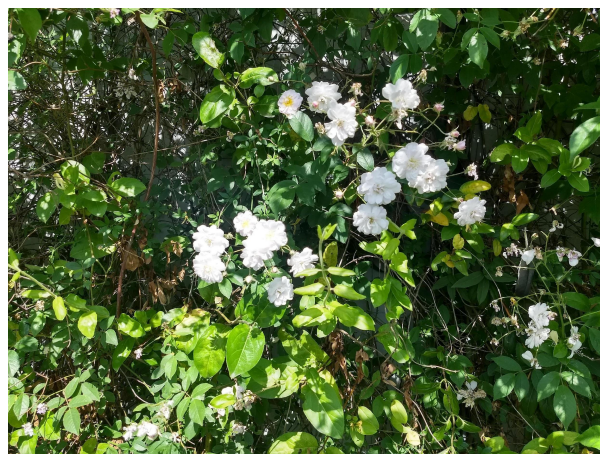
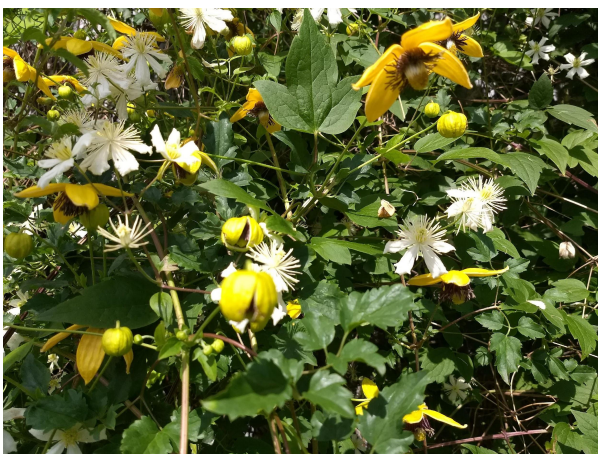
Door als stad of gemeente zelf initiatief te nemen en in te zetten op gevelgroen, geraken inwoners geïnspireerd door de vele mogelijkheden ervan.

Vb. Concertzaal De Club, Mechelen:

gebouw op industrieel gebied, 30 meter breed, 6 meter hoog
vergroend met 20-tal verschillende soorten klimplanten die via klimhulp klimmen

Het hele jaar door andere klimplanten in bloei -> goed voor de biodiversiteit

2. Straat-vergroeningsproject

- Bij heraanleg van een volledig plein of straat: alle bewoners vragen of ze een groene gevel willen. Bij de aanleg van de voetpaden reeds plantgaten voorzien die nog tijdelijk dicht zijn met stoeptegel maar makkelijk opengemaakt kunnen worden, zo is er minder werk bij de effectieve aanleg van de groene gevels.
- Door het organiseren van een info-avond omtrent groene gevels, de bewoners warm maken voor de aanleg van een geveltuintje. Bruno Verschaeve, de oprichter van Groene Gevels, is een ervaren spreker en heeft in de loop der jaren al voor diverse doelgroepen (gemeenten, particulieren, architecten,...) infomomenten gehouden over gevelgroen.
- Een oproep lanceren zoals in Sint-Niklaas: als straat / buurt kon je je opgeven voor gratis geveltuintjes (gefinancierd door de Stad) in de straat. Vanuit de verschillende aanvragen selecteerde de Stad 2 buurten die het meest toe waren aan vergroening:
 - Dr Verdurmenstraat (stationsbuurt)
 - Hugo Verrieststraat

Het project was ook een maatschappelijke succes: veel sociaal contact tussen de bewoners onderling omwille van een gemeenschappelijk doel: vergroening van de buurt.

In totaal hebben we 35 geveltuinten aangelegd in St-Niklaas.

3. Groenslingers:

De ideale manier voor vergroening van het straatbeeld in stedelijk gebied.

Vb. Stad Antwerpen: al meer dan 120 groenslingers aangelegd in opdracht van de Stad. Elk voorjaar en najaar komen er weer nieuwe aanvragen bij.

<https://www.antwerpen.be/nl/info/5b31f4142d2a3c72af604115/help-mee-je-district-te-vergroenen>

Meer foto's van groenslingers:

<https://www.flickr.com/photos/166199323@N04/albums/72157704431952034/with/45516166864/>

4. Actie: **Adviesdag** voor bewoners gegeven door vzw Groene Gevels:

Op 1 dag kunnen we alle vragen beantwoorden. Best dat we dan telkens ter plaatse de gevel gaan bekijken: de straat-situatie, de oriëntatie, type gevel, wensen van de bewoner, hindernissen zoals nutsvoorzieningen etc om zo het correcte advies te geven ivm klimhulp / klimplant.

In Antwerpen en St-Niklaas werken we op deze manier.

5. **Oplegging van Stedenbouw** om groene gevels aan te leggen bij de bouw van een bedrijf / school in stedelijk (of industrieel) gebied.

Dienst stedenbouw kan een actieve rol spelen om in straten of wijken met weinig of geen groen, een groene gevel voor te stellen bij een nieuwe bouwaanvraag.

Vb. Institut des Arts et Métiers in Anderlecht: aan de nieuwe vleugel van deze grote school in Anderlecht hebben we 800 m² aan grondgebonden gevelgroen aangelegd. Dit was de vereiste om uit te mogen breiden in deze – verder – grauwe straat / buurt.

Gebouwen tot 15 meter hoogte

Mix van diverse klimplanten

6. Groepsaankoop

In samenwerking met de gemeente en/of een buurtcomité kunnen de bewoners genieten van een korting voor een groepsaankoop van meerdere groene gevels.

<https://groenegevels.be/klimhulpen/groepsaankoop/>

7. Goedkoop alternatief voor dure renovatie

Lelijke gebouwen kunnen een frisse opknapbeurt krijgen met groene gevels.

Vb. Het oude postkantoor van Roeselare, dat een nieuwe bestemming kreeg als buurtcentrum, gaan we voorzien van allerlei soorten groene gevels. Dit dient tegelijkertijd als inspiratie voor de bewoners.

8. Verticale volkstuintjes

In verschillende steden en gemeenten zijn er wachtlijsten voor de aanvraag van een volkstuintje. In deze vraag kan tegemoet gekomen worden door verticale volkstuintjes aan te leggen. Dit zijn groene gevels met groenten of fruit.

Soorten groenten:

- Tomaten
- Erwtjes en bonen
- klimaugurk
- Olijfkomkommer
- klimspinazie
- ...

Soorten fruit:

- Druiven
- Kiwi
- Kiwibes

Lange, saaie muren (vb schoolmuur) lenen zich hier perfect voor. Het stadsbeeld wordt dan ook verfraaid. Buurbewoners kunnen elk meter- of peterschap nemen over een stuk vd gevel. Zij zorgen voor het onderhoud en de oogst is dan ook voor hen.

9. **Rechtstreeks advies aan bewoners/bedrijven** ivm mogelijkheden groene gevels

Vb. Stad Kortrijk: Bij vragen over gevelgroen van bedrijven / handelaars / bewoners, verwijst Stad Kortrijk rechtstreeks door naar ons.

Op hun site wordt er ook gelinkt naar onze website: <https://www.kortrijk.be/geveltuin>

10. **Advies betreffende regelgeving/vergunning/subsidie**

Door de regelgeving niet al te ingewikkeld te maken, zijn bewoners sneller geneigd een geveltuin aan te laten leggen. Een mooie subsidie, motiveert nog meer. Bij een vergunning deinzen de meesten terug.

11. Groendienst van de gemeente zorgt voor één of meerdere **gratis plantgaten** als een bewoner een groene gevel wil aanleggen.

Dit is nog doeltreffender dan een kleine subsidiëring. Velen hebben geen idee hoe een plantgat te maken (tegels uitbreken, hoe diep? ...). In vele steden en gemeenten worden de plantgaten gratis door de groendienst voorzien. Vb. Dendermonde, Oostende,...

Ipv (klim)planten in potten te zetten (wat nu nog vaak gebeurt), wordt er onthard. Veel beter, ook voor de (klim)planten: zij kunnen dan dieper wortelen en zorgen zelf voor voeding uit de bodem.

Doordat de groendienst zelf zorgt voor de plantgaten, wordt vermeden dat:

- Plantgaten te groot gemaakt worden
- De stoep of nutsvoorzieningen beschadigd worden
- Klimplanten afsterven door slecht gemaakte plantgaten

12. Installatie van de **klimhulp gefinancierd door de stad / gemeente**

Voor de meesten is het installeren van de klimhulp hetgeen wat hen het meest tegenhoudt om een geveltuintje aan te leggen. Het succes van een groene gevel hangt voor het grootste deel af van de juiste klimhulp.

Een klimhulp dient:

- aangepast te zijn aan de klimplant
- op voldoende afstand bevestigd te zijn van de gevel zodanig dat de klimplant genoeg plaats heeft om te groeien
- voldoende draagkracht te hebben
- duurzaam te zijn

In district Borgerhout worden de bewoners volledig ontlast wat betreft de klimhulp. Wij leggen de klimhulpen aan in opdracht van het district, met succes: sinds 2016 hebben we al meer dan 300 klimhulpen aangelegd in opdracht van Borgerhout.
300 geveltuintjes die de Borgerhoutse straten nu vergroenen.
Elk voor- en najaar organiseert Borgerhout een afhaalmoment voor de bewoners om hun klimplanten te komen ophalen.
De bewoners dienen zelf hun plantgat te maken.

Enkele voorbeelden van klimhulpen die we geïnstalleerd hebben in Borgerhout

13. **Demo-muur** klimplanten en klimhulpen

Op een grote muur kunnen op één plek verschillende klimhulpen en klimplanten gedemonstreerd worden ter inspiratie van de bewoners.

Hieronder een voorbeeld van de Academie in Halle

14. **Combinatie met uitklapbaar zitbankje**

Een gevelbank is leuk...maar eerder saai als er geen groen is. Een geveltuin is fijn, maar nog fijner als je ervan kan genieten op een bankje.

Een mooie combi dus met sociaal voordeel: mensen vertoeven weer meer buiten, contact met de buurt,...

Vandaar onze samenwerking met <https://www.gevelbank.be/>

15. **Anti-graffitti oplossing**

Een goedkope en effectieve manier ter preventie van graffiti, is de aanleg van een groene gevel.

16. Oplegging van stedenbouw om **blinde gevels te vergroenen**

In Antwerpen is de wetgeving voor nieuwbouw zo aangepast dat een blinde gevel of wachtgevel een groene gevel moet krijgen:

*GEMEENTELIJKE STEDENBOUWKUNDIGE VERORDENING -
BOUWCODE-HERZIENING (SVO_11002_233_10007_00002)*

Blinde gevels en wachtgevels van hoofdgebouwen moeten voorzien worden van gevelbegroening.

17. **Groene Gevels – actie** georganiseerd door de stad / gemeente

Participatie van de bewoners: hen zelf laten voorstellen welk gebouw van de stad / gemeente het meest aan een groene gevel toe is en dit gebouw dan ook effectief vergroenen
een goede manier om betrokkenheid te creëren

Zelf hebben wij vorig jaar zo'n oproep gedaan op facebook (voor heel Vlaanderen). We hebben heel wat reacties en ideeën ontvangen.

18. Groene Gevel – wedstrijd

Een mooie manier om vele vierkante meters gevelgroen te bekomen:

<https://www.parool.nl/nieuws/de-fraaiste-amsterdamse-groene-gevels-van-2018~b5efd23b/?fbclid=IwAR0q5-2COVBYeeUyd13D5jdGvCisEJiKX2rtikliCW0y-q1uq2xB7VCBYCQ&referer=https://www.facebook.com/>

19. Weder-tewerkstellingsproject

In St-Gillis (Brussel) is er een stadsdienst (Cel Stedelijk Groen) die uitsluitend instaat voor de vergroening van de straten. Zij verzorgen het volledige traject: van aanvraag van de groene gevel, tot advies, tot de aanleg. De aanleg van de groene gevels gebeurt door kansengroepen, in het kader van hun weder-tewerkstellingstraject (vergelijkbaar met Kringloop).

<https://www.bruzz.be/milieu/sint-gillis-plantte-al-420-klimplanten-op-gevels-2019-07-17>

20. Advies voor website gemeente / stad betreffende geveltuinen, groene gevels, ...

Dit kan gaan over:-

- Het aanleveren van fotomateriaal (<https://www.leuven.be/groenslinger>)
- Advies over welke klimplanten te gebruiken (per oriëntatie)
- Advies over klimhulpen (welke vereisten een goede klimhulp heeft)
- Enz..

21. Info-avond Groene Gevels

Door het organiseren van een info-avond omtrent groene gevels, de bewoners warm maken voor de aanleg van een geveltuintje. Bruno Verschaeve, de oprichter van Groene Gevels, is een ervaren spreker en heeft in de loop der jaren al voor diverse doelgroepen (gemeentes, particulieren, architecten,...) infomomenten gehouden over gevelgroen.